

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאיר לארץ | שנה תשיעית - ה'תשפ"ו | גליון 417

בראשית | עבודת ותיקון המדות - בסיס לגדילה וצמיחה בתורה

מסירות אל הנפש

שביבי אור בפנימיות, חסידות וקבלה
מתורת אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

עפ"י שיעורי בנו וממשיך דרכו הגה"צ
מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

ניתן להקדיש את הגיליון לברכה, להצלחה, ולעילוי נשמה
ולזכות בשותפות בהפצת תורה חובקת עולם: 08-37-40-200

מסילות אל הנפש

עבודת ותיקון המדות - בסיס לגדילה וצמיחה בתורה

- 1 מסוד שיח תלמידים
- 6 התבוננות בפרשת בראשית
- 7 מעלת אדם הראשון
- 9 שורש גלות מצרים
- 11 השומר אחי אנכי
- 14 דור אנוש והמבול
- 18 אסור לברוח מהאחריות
- 20 אסור לברוח מתיקון הנפש!
- 23 עיקר הכל אהבה ויראה
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאיר לארץ

הדפסת והפצת ספרי מורינו ורבנו הרב יוסף מייכאל אברהם זצ"ל

הקציר 666 ת.ד 345 נתיבות 771301 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

054-26-380-26 08-649-9859 08-930-1335

לקבלת 'רגע של אור'

קו 'המאיר לארץ'

בית ההוראה - עהרת הבית

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת בראשית

מסוד שיח תלמידים

הזמן המיוחד לו בו הוא זכה לקבל מאורו, ועתה כשהם התאספו יחד, הם חשו את רוחו של הרב זי"ע"א חופפת עליהם ומפיחה בהם רוח חיים - איש איש בנתיב הפרטי המיוחד לו.

שעה ארוכה מאוד חלפה.

ואז קם אחד מתלמידיו ואמר: אני לא אבקש לתאר מה שחוויתם, כי זר לא יבין זאת! כל אחד זכה כעת לחוש את רוחו של הרב מנשבת בתוך עולמו הפנימי, ואת חווית העולם הפנימי אי אפשר לתאר.¹

אחד אחד הם נכנסו. במרכז החדר עמד שולחן ערוך, והם התיישבו סביבו בשתיקה.

האווירה בחדר היתה רוויית געגועים, והאנשים ששהו בו התכנסו איש איש בזכרונותיו.

התאריך, כ"ז תשרי תשפ"ו, יום ההילולא העשירי לגאון הקדוש הרב יורם מיכאל אברג'ל זי"ע"א - ותיקי תלמידיו התאספו יחד, להתחזק.

כל תלמיד במהלך חייו חווה את הרב בצורה אחרת, לכל תלמיד היה את

מעין החכמה

וכעין זה אמרו בזוהר הקדוש (וירא דף קג ע"ב) על הפסוק "נוֹדַע בְּשַׁעֲרֵים בְּעֵלָה" (משלי לא, כג): דָּא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא - זה הקדוש ברוך הוא, דָּאִהוּ אֲתִידַע וְאֲתִדְבֵּק - שהוא נודע ונדבק באדם, לְפִיּוֹס מִהֲדַמְשַׁעַר בְּלִבִּיהּ - לפי מה שמשער בלבו, כִּלְתִּיד כְּמָה דְּיָכִיל לְאֲדָבְקָא בְּרוּחָא דְּחֻמְתָּא - כל אחד כפי מה שיכול להידבק ברוח החכמה.

ולפיוֹס מִהֲדַמְשַׁעַר בְּלִבִּיהּ - ולפי מה שמשער האדם בלבו, הִכִּי אֲתִידַע בְּלִבִּיהּ - כך הקב"ה נודע בלבו...

1. כל אחד במהלך חייו חש לפחות פעם אחת את התחושה הנוראה הזו:

לפתע מאיר האור, והבנה חדשה מתגלית, והאדם מחפש חבר שיוכל לספר לו.

הוא מוצא ומתחיל לספר בהתלהבות... החבר מקשיב, ואומר: ברור! זה הרי פשוט!...

והאמת היא שהחבר כלל לא הבין את הדברים, אולי הוא מכיר אך בוודאי הוא לא הבין!

הבנה אמיתית היא רק אור המתגלה בעולם הפנימי של האדם!

וכן אמו הרבנית רינה היתה אשה צדקנית ובעלת יראת שמים והקפידה בפרט על קדושת הדיבור.

ובי"ז בסיון תשי"ז נולד להורים הקדושים הללו, בן, ויקראו שמו יורם מיכאלי.²

בהיותו בן חמש שנים השמיע הרב יורם את קולו בציבור לראשונה. באותה שבת העלה אותו אביו רבי חנניה לעליית 'מפטיר', ואחר כך קרא הרב יורם את ההפטרה.

קולו הזך והצלול גרם להתפעלות אצל מתפללי בית הכנסת, והם ניגשו לאביו ואמרו לו: בנך עוד יהיה פייטן וחזן דגול!

אך ברצוננו גם להתחזק יחד, ולכן נבקש מכל תלמיד לומר כמה מילים. אך תחילת הכל נספר על כמה נקודות מחייו של הרב. וכך זה התחיל:

בשנת תשי"ג (1952 למנינם) עזבו רבי חנניה אברג'יל ואשתו רינה את מדינת מרוקו והחלו במסעם לארץ ישראל... ובסוף שנת תשי"ד התיישבו במושב ברוש שבנגב - ושם, בבית קטן, חיו עד סוף ימיהם.

רבי חנניה, אביו של הרב יורם, היה עובד ה' גדול ובעל מסירות נפש לכל דבר שבקדושה, וזכה מכח עבודתו למדרגות רוחניות גבוהות מאוד.

מעין החכמה

והרב עובדיה אמר לו: דע לך, שאתה ניצוץ מירמיה הנביא, ומוטל עליך לעורר ולהשיב את לבבות עם ישראל לאביהם שבשמים, ולכן יותר מתאים לקרות לך 'יהורם'. **אבא** הקשיב ולא ענה.

הם הגיעו לביתו של הבבא סאלי, ושני הצדיקים שמחו שמחה גדולה מאוד להיפגש אחד עם השני.

וכשסיפר לנו את הסיפור הזה, שאלנו אותו: אז למה לא שינית את השם?

ואבא השיב בפשטות: כי אבא שלי לא קרא לי כך!

2. פעם אחת סיפר לנו אבא מארי הרב יורם את הסיפור הבא: ערב אחד העביר מרן הרב עובדיה יוסף זיע"א שיעור בעיר נתיבות, ובסיום השיעור שאל את הקהל: האם יש פה מישהו שיכול להכניס אותי לבבא סאלי?

והשיבו לו: כן. כשהם מצביעים על אבא מארי שהיה אז אברך צעיר.

והרב עובדיה אמר לאבא בוא תסע עמי במכונית לביתו של הבבא סאלי. בדרך שאל אותו הרב עובדיה: איך קוראים לך?

ואבא השיב: יורם מיכאל.

יורם. הרב שמח מאוד לראותו, וסיפר לסובבים אותו: כשלמדתי בתלמוד תורה חב"ד היה הרב יושבעם המנהל, והוא היה מוסר לנו שיעורים ב'שער היחוד והאמונה' שבספר התניא.

לשוננו הפשוטה ודבריו הבהירים מצאו מסילות אל לבנו, ויסודות היהדות 'אמונת ה' ואחדות ה'" נחקקו בלבנו, ומאז המשכתי בכל כחי להעמיק בדבריו הקדושים של בעל התניא עוד ועוד, והיא אשר עמדה לי.³

אולם, הרב יורם, לא התייחס כלל 'לברכותיהם', לבבו הטהור בער בקרבו להשיג ולדעת את דברי התורה הקדושה.

כשסיים את ימי הגן נכנס לתלמוד תורה חב"ד שהיה קיים בישוב. מאותה תקופה נשתמרה בידנו אִמְרָה אחת שסיפר הרב יורם בעצמו:

היה זה כבר בשיא ימי עשייתו, ובאחד הימים הגיע הרב יושבעם סגל, חסיד חב"ד ישיש, לבית מדרשו של הרב

מעין החכמה

ישועתו טרם הגיעה, וקשה לו להמשיך לחיות בצורה מפוצלת שכזאת - מצד אחד להיות ראש ישיבה ולמסור שיעורים למדניים בפני עשרות תלמידים, ומצד שני להיות כופר ממש ביסודות האמונה רח"ל.

כמוכן היה מפליא מאוד לשמוע דבר כזה מראש ישיבה כל כך מפורסם, אך בכל זאת חשבתי עם עצמי על שורש הבעיה של אותו ראש ישיבה, ואז האיר ה' את עיני שלפני כשנתיים הוא דיבר ברבים דברי גנאי על בעל התניא וממשיכי דרכו הקדושה, ומאותו הרגע הקב"ה החליט לנתק את הקשר שלו אתו ולקחת ממנו את כל הסייעתא דשמיא, וכשאמרתי לו זאת הוא נבהל ונרתע ממש כמו ששופכים על אדם בפתאומיות מים קפואים, כיון שידע והרגיש שהאמת כדברי.

לאחר שהוא נרגע ועיכל זאת, אמרתי לו: שיש לו רק דרך אחת להתרפאות: עליו לקחת את ספר התניא ולגרוס את כולו

3. סיפור הרב יורם (אמרי נועם, פינחס - מאמר א: פעם בא לפני ראש ישיבה מכובד מאוד. כשראיתי אותו ממתין בתור ביקשתי שישאלו אותו אם רצונו להתייעץ בדבר ציבורי דחוף כדי לא לעכב אותו, אך הוא אמר שהוא בא לצורך ענין אישי וברצונו להמתין עד סיום הקבלת קהל.

כעבור יותר משעתים לאחר שסיימו כל הקהל לעבור ניגש אלי אותו ראש ישיבה, וכך הוא אמר לי: 'כסף ב"ה לא חסר לי. גם כבוד ב"ה לא חסר לי כי אני ראש ישיבה מפורסם ויש לי בישיבה תלמידים מובחרים ביותר, ושיעורי התלמידים וכן חיבורי על הש"ס מפורסמים גם הם. אך דבר אחד חסר לי - כבר שנתיים אני מרגיש שאין לי שום אמונה בבורא עולם!'

אותו ראש ישיבה הוסיף שלפני שהוא הגיע אלי כמוכן הוא כבר קרא הרבה ספרי מוסר ויראה, וכן ביקר אצל הרבה רבנים חשובים וביקש עצה וברכה על כך, אולם

הודיע להוריו שהוא יבוא לבקר כל שבת שמינית!

ופעם בעת רצון סיפר הרב יורם כך: בתחילת זמן חורף נכנס הרב מייזליש לבית המדרש והודיע: אם תלמדו בחשק ובהתמדה, אזי בחנוכה נערוך סעודה ושם אביא לכם הפתעה.

ובאמת, כל אותם שמונה שבועות למדו כל הבחורים בחשק ובהתלהבות, ובסעודה שהתקיימה בחנוכה נכנס הרב מייזליש עם אברך צעיר לחדר אוכל, והוא פנה לבחורים: הנה ההפתעה שהבטחתי, האברך הזה יודע את כל התוספות שבש"ס בעל פה! ואתם יכולים לבחון אותו, אתם תגידו את הדיבור המתחיל והוא יגיד לכם באיזה מסכת ובאיזה דף התוספות כתוב.

הבחורים התלהבו, והחלו לבחון אותו. והוא ענה על כל השאלות - ללא שום טעות.

וסיים הרב יורם ואמר: ואותו אברך היה הרב חיים קניבסקי זצ"ל.

כעבור שנתיים, הבין הרב יורם שהוא צריך להיות קרוב להוריו כדי שיוכל

כשסיים את לימודיו, רשם אותו אביו - רבי חנניה, לישיבה התיכונית בכפר מימון, כדי שיוכל לרכוש מקצוע שיעזור לו בהמשך החיים.

ועל אותה תקופה סיפר הרב יורם: אז, כשלמדנו שם, היה לנו מורה שאהב תורה, והוא היה מעיר אותנו מוקדם בבוקר ומלמד אותנו משניות והלכות, ואחר כך היינו מתפללים שחרית.

אולם, למרות שהיו לו כמה שעות בכל יום בהם למד תורה, נפשו הצמאה והשוקקת לא הסתפקה בכך. ובהיותו בגיל שש עשרה עזב את הישיבה התיכונית והלך ללמוד בירושלים בישיבת 'הדר התורה' בראשות הגאון רבי יעקב מייזליש.

ושם, מצא את שאהבה נפשו, וכהולך במדבר שלא ראה מים זמן רב ופתאום מוצא מים, כך נפשו השוקקת 'הסתערה' על התורה הקדושה בצמאון אין קץ.

באותם ימים היתה אורכת הנסיעה מירושלים לבית הוריו כארבע שעות, ומכיון שהרב יורם חס על זמנו,

מעין החכמה

כולו עשרות פעמים, וכעבור שלשה חדשים חזר אלי שוב, והפעם בפנים מאירות, והודיע לי שתהילות לאל בזכות הגירסא של ספר התניא חזרה לו כל האמונה בה' בתכלית השלימות.

ללא שום פירוש עשרות פעמים, ובזכות זה בע"ה תשוב אליו האמונה, והוא הבטיח שיעשה כדברי.

ואכן, הוא לקח חופשה מהישיבה והתבודד במקום מסויים וגרס את ספר התניא

ואחר שכבר זכה והתמלא, החל במסירת שיעורים, יום יום, במשך כל השנה, בכל רחבי הארץ...

שיעורים מלאים עמקות, פעמים נגלית ופעמים נסתרת, ותורתו הזכה והנקייה⁴ טיהרה לבבות ורחצה את הנפש מכל הסיגים...

התלמיד סיים את דבריו והתיישב. דמעת געגועים נולה מעיני היושבים...

לקיים את המצוה הנוראה: כיבוד אב ואם, ולכן הוא עזב את הישיבה בירושלים ועבר ללמוד בישיבת 'הנגב' שבנתיבות בראשות הגה"ק רבי יששכר מאיר זי"ע"א.

ואז, החלה תקופה חדשה. תקופה בה היה אדוק וקשור ברבותיו, הרב יששכר מאיר, והגה"ק רבי ישראל אביחצירא, 'הבבא סאלי' זי"ע"א.

מעין החכמה

אותו: 'כבוד הרב, בסניפים שאני אחראי עליהם ישנם בעלי מפעלים רבים וגדולים, מנהלי רשתות וסופרים גדולים, ואצל כולם הבחנתי בפעמים מסויימות שמעבירים את המשכורת באיחור של כמה ימים. ורק אצלך אני מבחין שאתה כבר כמה ימים לפני התאריך דרוך וערוך להפקיד את הכסף בזמן, אמור לי בבקשה למה המתח הזה על מה הלחץ מה יקרה אם תאחר אף אתה יום יומים?

ענה לו הרב בשאלה: 'בני, אתה שומר שבת?' אותו מנהל נפגע מהשאלה ואמר: 'וודאי אני יהודי דתי וכל ילדי למדו בישיבות של בני עקיבא'. הוסיף הרב לשאלו: 'ואשתך מדליקה נרות שבת?' ענה לו המנהל: 'כן, בטח שמדליקה!'

או אז שאל אותו הרב: 'אמור לי, בימות החורף זמן ההדלקה מאוד מוקדם בערך בסביבות השעה ארבע, אף פעם לא קרה לכם בימי שישי של חורף שבגלל הלחץ הדלקתם בשבע בערב?'

ענה לו המנהל: 'חלילה זה חילול שבת!'

4. ואינו תורה היתה לו!

כידוע הרב יורם זכה להחזיק בידיהם של אלפי לומדי תורה בכל עת, ובכל עשירי לחודש היה מפקיד להם את המילגה. כך חודש בחדשו סכומים עצומים.

באחת הפעמים עת הגיע היום המיוחל להפקדת המלגות, היה זה יום שישי והיו חסרים עוד שבע מאות אלף שקל כדי להעביר את המילגות, הרב יורם ניסה את כל הדרכים ובסוף בשעה אחד עשרה וחצי (חצי שעה לפני סגירת הבנק) הצליח להשיג את הסכום הזה בהלוואה והמילגות עברו.

אחר כך כשדברתי עם הרב יורם, אמר לי: 'דע לך בני, שהיום במהלך הנסיונות להשיג את הכסף החלטתי שאם המשכורות לא יעברו לפני שבת, אוכל במשך כל השבת פיתה אחת עגבניה אחת וכוס מים! לא יתכן שאני אוכל בשר ודגים והאברכים לא יקבלו את המילגה בזמן'.

וזכורני שפעם פנה המנהל המחוז של הבנק מר בני פרידמן הי"ו אל הרב ושאל

התבוננות בפרשת בראשית

המבטים עברו מאחד לשני, מי רוצה לקום ולדבר...

ודיברו על כך שהרב זכה להיות במדרגת 'עצמי'.⁵

ואז תלמיד אחד קם ואמר: בשנים הקודמות דיברו על כך שהרב זכה לעבוד את בוראו בכל השלשה עמודים, שהם: תורה, עבודה וגמילות חסדים.

אך השנה, ברשותכם, אני רוצה לדבר על נקודה אחרת.

כידוע לכולכם הרב'ה הרב יורם נפטר בליל שבת קודש של שבת

מעין החכמה

לזאת המתין הרב ומיד הסביר: 'אותה תורה שקבעה זמנים להדלקת נרות היא קבעה זמנים לנתינת משכורת ואמרה: "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרְךָ" (דברים כד, טו) ואדם מחוייב למסור נפשו לקיים את דברי התורה'...

הרב יורם היה אדם 'עצמי', ובכללות כל עבודתו את ה' היתה בהעלם והסתר, ובפרט עבודתו את ה' בעת התפילה.

5. כידוע בחסידות, ישנם בבני אדם ג' מדרגות: חיצוני, פנימי, עצמי. וההבדלים ביניהם ניכרים בכל תחומי החיים.

הרב יורם היה חוזר לביתו משיעוריו ברחבי הארץ בסביבות השעה אחת בלילה, וכבר בשעה שלש! הוא היה יוצא מביתו והולך לטבול במקוה, ולאחר מכן היה יושב בבית המדרש ומכין את עצמו לתפילת שחרית.

ואנו נבאר את ההבדל ביניהם בענין הצניעות וההסתר. האדם החיצוני לא מסוגל שלא לבלוט, כל הסביבה מודעת למעשיו הן הטובים והן הרעים (והוא מסתיר רק את המעשים שפרסומם יגרום לו נזק).

היו שנים שהיה אפשר לשבת בבית המדרש בשעות הללו, וזה היה מבהיל לראות את ההכנות שלו. אורת קדושה וטהרה, כובד ראש ושמחה, היתה מתפשטת בכל רחבי בית המדרש...

האדם הפנימי הוא כבר יותר נסתר, והוא מצליח לקיים את הציווי "וְהִצְטַנֵּף לְקֶת עִם אֱלֹהֶיךָ" (מיכה ו, ח) - אך הוא מקיים זאת מתוך ידיעה שכך צריך לנהוג.

ולאחר מכן, החלה תפילת שחרית מילה במילה ללא שום דילוגים, וכאן כבר עמד הקולמוס מלתאר, אולם אשרי העינים שזכו לראות אותו עומד בעמידה של תפילת שחרית, מתרפק ומתחטא לפני אבא שבשמים...

אולם, ה'עצמי' הוא טמיר, מכוסה ונעלם מעיני כל, וזה נובע מתוך עצמיותו, מתוך פשטות וטבעיות עצמית!

תפילותיו נשמעו בשמים, ועל כך יעידו רבבות אנשים שזכו במהלך שלשים שנות הנהגתו להמתקת הדינים ולהשלמת החסרונות...

שנה! (בערך) - מהרגע הראשון של הבריאה
גזירת המבול, בהיות נח בן 480 שנה.⁷

בראשית,⁶ ומכיון שכך התחלתי להתבונן
בפרשת בראשית.

ונתחיל להתבונן מהיום בו נברא
אדם הראשון...

והנה פרשת בראשית היא הפרשה
המסכמת בתוכה תקופה של 1500

מעלת אדם הראשון

ומחשבותיו. וכל סדרי הנהגותיו. הן
לטוב. או להיפך ח"ו.

כך עלה ברצונו יתברך, לברוא אדם
שיהיה כלול מכל כחות הנבראים,
והם יתנהלו על פי מעשיו.

כי במעשיו ודיבוריו ומחשבותיו הטובים
הוא מקיים ונותן כח בכמה כחות
ועולמות עליונים הקדושים. ומוסיף בהם
קדושה ואור...

וזה לשון הגה"ק רבי חיים מוולאז'ין
זי"ע א:⁸

וזה פירוש הפסוק: "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים"
(בראשית א, כז), "כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
הָאָדָם" (שם ט, י), שכמו שהוא יתברך שמו

בעת אשר ברא הוא יתברך את האדם,
השליטו על ריבי ריבון כחות
ועולמות אין מספר. ומסרם בידו שיהא
הוא המדבר והמנהיג אותם על פי כל
פרטי תנועות מעשיו ודיבוריו

מעין החכמה

המחלה בכבד ומג' אלול ועד כ"ז תשרי (משך
חמישים ושנים יום כמנין שני הוויות) הוא סבל
יסורים מהמחלה הזאת, ובפטירתו (בגיל
חמישים ושמונה) הוא ביטל את הגזירה!

6. הרב'ה הרב יורם השתוקק כל ימיו
שליהודים יהיה טוב בגשמיות
וברוחניות. ובסוף ימיו הבין שכדי לעזור
ליהודים הוא צריך למסור את נפשו, פשוטו
כמשמעו, למען עם ישראל. וכך זה היה:

וכך אמר בפי קדשו: 'אני יודע שכולכם
צריכים הגנה ואת ההגנה לקחתי עלי'...

הרב יורם, בשנתו האחרונה דיבר הרבה על
מאורעות שצריכים להיות (כל מיני
דברים מפחידים) דבריו עוררו פחד וחלחלה...
והרב חזר ודיבר חזר ועורר...

7. וכדי לחדד את הדברים, צריך לדעת שכל
שאר פרשיות התורה, מפרשת נח
עד סוף פרשת 'וזאת הברכה', כוללות בתוכם
בסך הכל - תקופת זמן של 832 שנה!

ובסוף החליט למסור את נפשו כפרה על
כלל עם ישראל, ומשמים הסכימו
אך דרשו גם קצת יסורים והרב קיבל את

8. נפש החיים (שער א - פרק ג).

בריאתו⁹ הוא החל להתעסק בתיקון הבריאה - בקריאת שמות לכל הברואים.

באותה שעה בקע ממנו אור עליון ונורא, אור קדוש שהאיר והתפשט בכל העולמות, וכל הנבראים כמעט טעו לחשוב שהוא הבורא!¹⁰

ולמרות מעלתו העצומה, עדיין הוא לא זכה לשלימות ונקרא 'לא טוב', וכמו שנאמר: "לא טוב הֵיִתָּה הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ" (שם ב, יח).¹¹

הוא האלקים בעל הכחות הנמצאים בכל העולמות כולם, ומסדרם ומנהיגם כל רגע כרצונו.

כן השליט רצונו יתברך את האדם שיהא הוא הפותח והסוגר של כמה אלפי רבואות כחות ועולמות. על פי כל פרטי סדרי הנהגותיו בכל ענייניו בכל עת ורגע ממש. **כפי שרשו העליון של מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו...** (עכ"ל).

ביום הששי של הבריאה ברא הקב"ה את האדם והעמידו על רגליו, ומיד עם

מעין החכמה

זה לשון המדרש (בראשית רבה, פרשה ח - אות ט): 'אמר רבי הושעיא, בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון, טעו מלאכי השרת וביקשו לומר לפניו קדוש'.

11. כתב הטור (אבן העזר - סימן א), וז"ל: **יתברך** שמו של הקב"ה שהוא חפץ בטוב בריותיו, שידע שאין טוב לאדם להיות לבדו, ועל כן עשה לו עזר כנגדו.

וכתב הב"ח (שם), וזתו"ד:

ישנם מקצת בני אדם מעלים בדעתם המשובשת כיון שלטובתי עשה לי את העזר, אם כן אין אני חפץ בטובה זו, ואין רצוני בה. כי לדעתי יותר טוב לי לחיות בלי אשה, ואם אצטרך עזרה אחפש לי חברים...

וזו טעות איומה, כי הבורא יתברך נתן את כח העזרה ביד האשה! ואדם בלא אשה הוא כלום! חתיכת סמרטוט!... (עכ"ד).

9. זה לשון הגמרא הקדושה (סנהדרין לח:): אמר רב אחא מאקרא דאגמא אמר רבי יוחנן בר חנינא: שתיים עשרה שעות הוי היום.

שעה ראשונה - הוצבר עפרו. שניה - נעשה גולם. שלישית - נמתחו אבריו. רביעית - נזרקה בו נשמה. חמישית - עמד על רגליו. **ששית - קרא שמות. שביעית - נזדווגה לו חוה. שמינית - עלו למיטה שנים וירדו ארבעה. תשיעית - נצטוה שלא לאכול מן האילן. עשירית - סרח.** אחת עשרה - נידון. שתיים עשרה - נטרד והלך לו, שנאמר: "אָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין" (תהלים מט, יג).

10. ואפילו המלאכים נטולי החומר, כאשר ראו את קדושתו וחכמתו - של אדם הראשון - טעו בו ועמדו לומר לפניו קדוש.

אדם ראה את חוה ושמח על המתנה הנפלאה: 'תודה לה' שהביא לי מתנה כל כך נפלאה, אשה שתעזור לי...

פחות משעתים (מעת שעמד על רגליו) עברו עליו במצב של 'לא טוב', ואז לקח הקב"ה עצם מעצמיו וברא לו את חוה.

שורש גלות מצרים

והאשה החלה להסביר לו שהוא חייב לאכול!¹²

אדם הראשון נכנע, ואכל מעץ הדעת! **בעקבות** החטא קרה דבר נורא! אדם הראשון הפסיד חלקים עצומים מהרוחניות שהיתה לו.

אכזבה מילאה את לבו -

אכזבה מעצמו: איך נפלתי ככה?

אכזבה מאשתו: אני סמכתי עליה והאמנתי בה, וככה היא הפילה אותי!¹³

האכזבה שברה אותו, ומיד הוא החל בתיקון. וזה לשון הגמרא

פחות משעתים (מעת שנבראה חוה) עברו עליהם בגן עדן, ובאותו זמן נולדו להם בנים: קין והבל, ואז (לאחר שנולדו) התגלה הקב"ה לאדם וצוה אותו: "וימַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת" (בראשית ב, יז).

הנחש הסתובב בין העצים, וחיפש אחר האשה, ולפתע... הוא מצאה! בדיבורים חלקלקים, מלאים ב'נחשיות' וארס, הוא הצליח לפתות את האשה.

חוה אכלה, ואז ניגשה לאדם ואמרה: תאכל גם אתה! ואדם סירב, איך אפשר לאכול, והקב"ה אסר!?

מעין החכמה

כָּל הַדָּשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ" (קהלת א, ט) או שמא אני מתה ואת יושב לך הטלס (פירוש בודד) "לא תהוה בְּרָאָה לְשֶׁבֶת יֶצְרָה" (ישעיה מה, יח).

13. וזה לשון האלשיך זיע"א (תורת משה - בראשית פרק ג פסוקים ז-יב):

(כך אמר אדם להקב"ה) הנה אתה אמרת לא טוב היות האדם לבדו כו', על כן אמרתי כי ממה שנתת לי לטוב לא יאונה לי רע...

ובגמרא הקדושה (שבת לא.) דרשו את הפסוק: "וְהָיָה אֱמוּנַת עֲתִידָךְ חֶסֶן יְשׁוּעַת חֲכָמִת וְדַעַת" (ישעיה לג, ו), 'חֶסֶן' - זה סדר נשים.

ללמדנו שהאיש מקבל את החוסן הנפשי שלו רק מכח אשתו!

12. וזה לשון המדרש (בראשית רבה, פרשה יט - אות ה):

רבי שמלאי אמר: **בישוב הדעת** באת עליי, אמרה ליה - מה אתה סבור שאני מתה וחיה אחרת נבראת לך? "אין

גופו בלבישת חגורת תאנה על בשרו.
ובזה חשב שהוא יתקן את חטאו.¹⁴

אבל במקום תיקון נוצר קלקול גדול מאוד... באותם מאה ושלושים שנה באו כל מיני רוחות ושדים ובלי שירגיש היו מחממים אותו ואחר כך מתחברים אותו ונולד מכך שדים, רוחות ונגעי בני אדם, דברים קשים מאוד.¹⁵

הקדושה (עירובין יח:): היה רבי מאיר אומר, אדם הראשון חסיד גדול היה כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו ישב בתענית **מאה ושלושים שנה** ופירש מן האשה **מאה ושלושים שנה** והעלה זרזי תאנה על בשרו **מאה ושלושים שנה...** (עכ"ל).

ונמצא שקיבל עליו שלשה מיני צער, התענית, פרישותו מאשתו וצער

מעין החכמה

לכך שהוא מוציא מתחת ידה נשמות עשוקות ומשיבם לכור מחצבתם ולכן נלחמה בו בכל כחה - אך בכל זאת ר' יהודה לא הפסיק לעסוק בזה מגודל הרחמנות שהיתה לו על כל אותן הנשמות האומללות והנדחות שזקוקות לתיקון.

פעם כשהיה רבי יהודה פתיה הולך עם תלמידיו ברחוב הגיח מאי שם כלב גדול ואימתני ובא לעבריהם. כולם נסו על נפשם מלבד רבי יהודה. הכלב הגדול ניגש לרבי יהודה בהכנעה גדולה והכניס את ראשו בין רגליו של רבי יהודה והחל לליל לפניו כמי שמתחנן על נפשו. רבי יהודה הקשיב לו וענה לו דבר מה באזנו והכלב הלך לו. התלמידים שראו מן הצד את כל מה שקרה תמהו על כך ושאלו את רבם מה היה עניינו של כלב זה.

וכך הסביר להם רבי יהודה: בכלב זה מגולגלת נפשו של איזה אדם אחד שעבר על עבירות קשות ביותר. יום אחד הוא נקלע לשיעור של מרן הבן איש חי זיע"א ודברי קדשו נגעו ללבו והחליט לעשות תשובה שלימה. ואכן מאותו יום תיקן את כל

14. עיין בספר הקדוש בן יהוידע (עירובין יח:).

15. אדם הראשון רצה לתקן ומכך נוצרו קלקולים, ומכאן נלמד שאסור לאדם לחדש מעצמו תיקונים כי לפעמים התיקונים הם בעצמם קלקולים יותר גדולים מהחטא.

וכאשר אדם חוזר בתשובה, ורוצה לתקן את תקופת נעוריו, חובה עליו לקבל הדרכה מרב מוסמך הבקי בש"ס ופוסקים בקבלה וחסידות, ובקי בנפש האדם לפרטיה.

בספר אמרי נועם (פרשת משפטים - מאמר א) הובא סיפור שסיפר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א, וז"ל:

ידוע ומפורסם שהגה"ק המקובל האלקי ר' יהודה פתיה זצוק"ל עסק רבות בתיקונם של נשמות מגולגלות וכיו"ב על ידי יחודים וכוונות וסייע בידם להשלים את תיקונם ולהגיע למנוחתם בגן עדן.

אמנם הוא סבל על כך יסורים רבים, משום שהסטרא אחרא התנגדה בכל תוקף

וסיגים דבר אשר לא ישוער, ולא תואר זהב לו ולא הדר, עד יתחכם הצורך להגות סיגים מכסף פעם אחר פעם, זיכוכ אחר זיכוכ, לא ראי זה כראי זה, ובכל זיכוכ מזדכך לאט לאט, עד אשר כל הסיגים נפרדים מן הזהב ואחר כך ניכר היותו זהב.

וכן הענין בנשמות כי בחטאו של אדם הראשון נתערב טוב ברע, ובפרט בניצוצות האלו של הקרי שהוליד במאה שלשים שנים... וצריכים בירור אחר בירור לתקנם... (עכ"ל).

והניצוצות הללו התבררו בגלות מצרים, ונמצא שאותם שנות 'תיקון' היו בעצם שורש הגלות...

השומר אחי אנכי

קין שהיה אוהב לעבוד אדמה קיבל את כל האדמות, והבל שהיה אוהב לרעות צאן קיבל את כל

וכך אמרו בגמרא הקדושה (שם) - אמר רבי ירמיה בן אלעזר: כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי, הוליד רוחין ושידין ולילין, שנאמר: "וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיֻּלְדוּ בְּדַמּוֹתָיו פְּצִלְמוֹ" (בראשית ה, ג) ומהדיוק של המילים נלמד שעד עתה הוא הוליד אבל לא כצלמו. (ממשיכה הגמרא ואומרת שכל זה נגרם מאונס).
ומאז, רוב הנשמות שהיו תלויות בו, צריכים תיקון.

וזה לשון רבינו האריז"ל (שער הכוונות, דרושי הפסח - דרוש א): וצריך שתדע כי ענין הנשמות, הם כענין הזהב הנוצר בבטן האדמה, וכשמוציאין אותו הוא מלא טינוף

בעוד אדם הראשון עסוק בשקו ותעניתו, שני בניו: קין והבל, החלו ליישב את העולם.

מעין החכמה

רבות וטרם זכה לבוא על תיקונו **כיון שמעשה זה חמור יותר מכל העבירות שעשה בחייו גם יחד,** וכעת הוא בא והתחנן לפני שאשתדל לסייע לו להשלים סוף סוף את התיקון שלו, ולחשתי לו באזנו שבעזרת ה' אשתדל.

רבי יהודה אכן עסק בתיקונו, ולאחר מספר ימים ראו שהכלב נדרס למוות לאות ולסימן שנשלם התיקון שלו והגיע בזכות ר' יהודה למחיצתו בגן עדן.

מעשיו עד שבמשך הזמן נעשה לבעל תשובה אמיתי ומחלו לו מן השמים על כל עוונותיו.

יום אחד - המשיך רבי יהודה לספר - קרא אותו האיש באיזה ספר על חומרת העוונות שעשה בעבר והתמלא צער גדול כל כך עד שהחליט שהתיקון שלו למות בארבע מיתות בית דין, עשה איזה פטנט שהוא גם יהרג ישרף יתלה ויחנק... ומת! ועל כך שהמית את עצמו לדעת נענש לחזור בגלגול בכלב זה, והוא כך כבר שנים

ואמרו בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר - תיקון סט דף קא ע"א), שהבל הצליח על ידי קרבנו לייחד ולקשר את כל העולמות וגרם נחת רוח גדולה ועצומה לה'.

קין עמד ליד המזבח שלו וראה את האש יורדת במזבח של הבל, ולבו התמלא בחרדה: 'מה ה' לא אוהב אותי?'¹⁶

ובסופו של דבר (לאחר מריבה שפרצה ביניהם) "וַיִּקַּם קַיִן אֶל הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ" (בראשית ד, ח).

הקב"ה ראה את החטא הנורא הזה, ואף על פי כן, רצה לתת לו הזדמנות לתקן, וכמו שנאמר: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל קַיִן אֵי הָבֶל אָחִיךָ" (שם פסוק ט) -

ופירש רש"י: 'אֵי הָבֶל אָחִיךָ' - להיכנס עמו בדברי נחת, אולי ישוב ויאמר אני הרגתי וחטאתי לך.¹⁷

הבהמות - וכל אחד מהם היה נותן מחלקו לאחיו.

ארבעים שנה הם חיו כשותפים, ואז, ביום בהיר אחד, זכה קין להשיג את סוד הקרבן! וזה לשון המדרש (רבי תנחומא, פרשת בראשית - אות ט): **אמרו חכמינו זכרונם לברכה, בני ארבעים שנה היו קין והבל, וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה** (בראשית ד, ג).

קין הגם שהשיג את סוד הקרבן, אבל לא השכיל להביא קרבן ראוי מהמובחר והמשובח, אלא הביא קרבן מהדברים הגרועים.

והבל אחיו, אחר שראה שקין גילה את סוד הקרבן, רץ גם הוא והקריב קרבן, וזכה להקריב מהמובחר והמשובח ובלב טהור ואמיתי.

מעין החכמה

וזה עבודת כל האדם לזכך את כח המדמה הפגום שלו, ולהתעלות ליכח מדמה מזוכך. והרוצה להרחיב בסוגיא זו, ילמד בלקוטי מוהר"ן (קמא - תורה כה) עם הפירוש הנפלא שפת הנחל למוהר"ש זיע"א.

17. מכאן לומדים שכאשר מתגלה לנו כי אחד הילדים עשה מעשה לא טוב, לא כדאי לפנות אליו בצורה מפתיעה ומתקיפה כמי שנתפס על חס, כי אז משיגים את ההיפך!

במקום להתקיף, יש לנהל אתו שיחה מכובדת בצורת שאלות ותשובות, וכך לבוא עמו בדברים עד שיודה על חטאו.

16. בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א אמר (בצור ירום, ליקוטי אמרים - חלק ג עמוד 34), וז"ל: כל אדם שהוא משורש קין, יש לו נטיה לדמיון (באופן מוגזם), כי הבעיה של קין היתה שהוא היה בעל דמיונות, שהרי בגלל שה' לא קיבל את הקרבן שלו, הוא דמיון לעצמו שה' לא אוהב אותו...

וזה דמיון אכזרי, כי באמת ה' אוהב את כולם...

והדמיון הזה גרם לו בסופו של דבר להרוג את הבל...

וקין נענש בחומרה! וכך אמר הקב"ה לקין: 'עכשיו אני לא אעשה לך כלום, אבל דע לך שבועד שבעה דורות, אני אכלה אותך ואת כל זרעך מהעולם'.

קין ששמע את השאלה, שמח: 'אם הוא שואל, סימן שהוא לא יודע',¹⁸ אני יכול להתחמק ולומר: "לא ידעתי השמר אחי אֶנְכִי" (שם)?

מעין החכמה

אמר לו: "לא ידעתי השמר אחי אֶנְכִי" (בראשית ט, טז!) אמר לו הקב"ה: חייך כך דיברת, "קול דמי אחיך צועקים" (שם פסוק י):

חזקיה, כשעמד מחליו שלח לו מרודך בלאדן דורון, שנאמר: "בַּעֲתָהּ הָיָה שָׁלַח מֶלֶךְ בְּלָאֲדָן בְּלָאֲדָן" (ישעיה לט, א), בא ישעיה אמר לו: "מָה אֲמָרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאֵין בָּאוּ אֵלַיךְ" (מלכים ב, יד) היה צריך לומר: את נביא של מקום ולי את שואל! אלא התחיל מתגאה ואמר: "מֵאֲרָץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבְּבֶל" (שם), אמר לו ישעיה: הואיל וכך אמרת "הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנָשָׂא כָל אֲשֶׁר בְּבִיתְךָ... וּמִבְּנֵיךְ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָ יִקְחוּ וְהָיוּ סְרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ בְּבֶל" (שם פסוקים יז-יח).

וכן בלעם הרשע, בשעה ששלח בלק אצלו, אמר לו הקב"ה: "מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ" (במדבר כב, טז) היה צריך לומר: רבונו של עולם הכל גלוי לפניך ואין כל דבר נעלם ממך, ולי את שואל! אלא אמר לו: בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. אמר הקב"ה: הואיל וכך אתה מדבר: "לא תֵּאָדָר אֶת הָעָם" (שם פסוק יב) -

אמר הקב"ה: רשע שבעולם! כתיב על ישראל: "כִּי הִנֵּגְעַ בָּכֶם נִגְעַ בְּבִבְתָּ עֵינֶיךָ" (זכריה ב, יב), ואתה הולך ליגע בהם ולקללם! תצא עינו! שנאמר: "שֶׁתֶּם הָעֵינִן" (במדבר כד, ג) - לקיים כל הנוגע בישראל כנוגע בבבת עינו של הקדוש ברוך הוא!

וכן לימדו אותנו חז"ל וזה לשונם (אבות פ"ד מ"ח) רבי שמעון בן אלעזר אומר... ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו.

ופירש הגאון רבי יצחק זאב יאדלר בספרו תפארת ציון (כאן) התנא הקדוש רבי שמעון בן אלעזר בא ללמד את כל אשר עוסק בחינוך, אל תחשוב שהדרך לחנך ילד זה על ידי שגורמים לו בושה. כי כאשר גורמים לילד בושה משיגים את ההיפך!

וזה לשון התפארת ציון: ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו - והוא שלא תאמר שעל ידי שתראה אותו בשעת קלקלתו על ידי כן יתבייש ויהיה שב מדרכו הרעה, מפני דעלול הוא שיהיה בהיפך שעל ידי גודל בושתו יהיה מהפך קערה על פיה כדי להינצל מבושתו... ויתחזק יותר ללכת בדרך קלקלות...

18. וזה לשון המדרש (במדבר רבה, פרשה כ - אות ו):

א"ר אבא בר כהנא, שלשה בני אדם בדקן הקב"ה ומצא קרון של מי רגלים, קין חזקיה ובלעם.

קין, בשעה שאמר לו הקב"ה: 'אי הבל אחיך', ביקש להטעותו כביכול. היה צריך לומר רבונו של עולם! הנסתר והנגלות לפניך גלויות, ואת שואלני בשביל אחי? אלא

וכך כתב רש"י (בראשית ד, כד) **זרעו של קין לאחר שבעה**
ו"ל: "...נגזרה גזירה לכלות דורות..."¹⁹

דור אנוש והמבול

אביו של אדם מה היה שמו? אמר להם:
'לא היה לו אב אלא הקב"ה בראו גולם
מן הארץ ונפח בו נשמת חיים'.

אמרו לו: 'כיצד עשהו?' **מיד לקח רגיבת**
עפר ועשאו צורת גולם ונכנס
בנפחיו השד והיה בו חיות. מיד אמרו:
'זה אלהינו! והאמינו בו...'

דור אנוש הסתיים ואז החל דור המבול.
לא ידוע מתי מסתיים דור אנוש ומתחיל
דור המבול. אבל אין חולק שדור
המבול התעלה ברשעותו על כל הדורות
שהיו לפניו.

וכך מתוארים מעשיהם:²¹ אנשי דור
המבול חיו חיי רווחה ונוחות, כי
השפיע עליהם רבונם טוב ושפע

כשהיה אדם הראשון בן 130 שנה הוליד את
שת, וכשהיה שת בן 105 הוליד את אנוש.

ובשנה שחגג העולם 266 שנה לבריאתו,
החלו בני האדם לעבוד עבודה זרה.

וכך כתב אחד מבעלי התוספות רבי יצחק
הלוי:²⁰ שכשהיה אנוש בן "לא שנים
פנה אחר עבודה זרה, חטא והחטיא את
בני דורו והמציא צורות לעבודת כוכבים.
ובימי החלו האנשים לעבוד עבודה זרה.

וביתר פירוט מצאנו בפירוש הרא"ש
(בראשית ד, כו) שכתב וזה לשונו:
"אָז הוּחַל לְקַרְא בְּשֵׁם ה'" (שם) - מלמד
שבאו בני הדור ושאלו לו לאנוש: 'מה
שמו של אביך?' אמר להם: 'שת שמו'.
'של אבי אביך?' אמר להם: 'אדם'. 'ושם

מעין החכמה

החל המבול, ובו נמחה זרעו של
קין.

והעיר הרמב"ן (בראשית ד, כב), דלמאן דאמר
שנעמה (אחותו של תובל קין) היתה אשתו
של נח, אם כן, נשאר לקין זכר מעט בעולם.

20. פענח רזא (בראשית ו, ג ד"ה 'והיו ימי').

21. אוצר אגדות התורה (חלק א - עמוד 80),
לגאון רבי ישראל יעקב קלפחולץ ז"ע"א.

19. לאחר החטא, נגלה הקב"ה לקין
ושאלהו: 'קין, איה הבל?'
וקין ענה: 'לא יודע. השומר אחי אנכי'.

והקב"ה אמר לקין, בעוד שבעה דורות אני
אכלה את כל זרעך מהעולם (וזה התקיים במבול).

שבעה הדורות הם: שת, אנוש, קין,
מהללאל, ירד, חנוך, ומתושלח.
ושבעה ימים אחרי פטירתו של מתושלח

הנולדים להעלות אור בנר. מיהר הילד לקיים מצות אמו והלך לתור אחר שביב אור. בדרכו פגע בו שר השדים וביקש להורגו נפש, אולם בו ברגע קרא התרנגול את קריאתו ושר השדים נבהל מאוד ולא נגע לרעה בילד. פנה השר אל הילד ואמר לו: 'לך ואמור לאמך שתברך את אותו תרנגול אשר קרא ומנע ממני מלהמיתך'. שחק הילד וענהו: 'לך אתה ואמור לאמך כי תברך את אמי אשר לא כרתה את חבל טבורי, שאילולא זאת הייתי שולח בכ יד להורגך'.

כיון שבני דור המבול חיו ברוב טובה, ושפע והיו גבורי כח וחזקים בגופם, מרדו בקונם ובעטו בו וסרו מדרך הישר.²²

מעין החכמה

ועיכבתו עלי. הלך כנגדו ומצאו במלאכה גדולה. אמר לו: אני הוא שנתתי לך שני כספים הראשונים, חפש אחריהם ותנם לי שאני רוצה להחזירם למקומם. חיפש אחריהם ונתנם לו. ולא יצא אותו יום עד שפרצה שריפה וכלתה את ביתו וכל רכושו והוא נשאר ערום כבתחילה... אותו חסיד ישב על ערימת האפר ודמעות צצו בעיניו...

חזר אליו אליהו ז"ל, אמר לו: מה שלומך, סבא? אמר לו: אוי לו לאותו אדם, שנתהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו. אמר לו: נשבע אתה שאתה חוזר למדת חסידותך ולשימוש תפילתך ואני אחזיר לך שני כספים. אמר לו: הן. נטל שני כספים ונשא ונתן בהם והעשיר (על פי מדרש זוטא, רות - פרשה א אות כ).

ברכה והצלחה. לא ידעו כל יגע ותלאה וכל מחוש ומחלה ויסורים, ולא קינן בלבם כל צל של דאגה לעתידם ולפרנסתם. שכן אחת לארבעים שנה זרעו, ומן התבואה שצמחה נתפרנסו משך ארבעים שנה.

רבי כח היו, ענקים וזריזים, עד שהיו עוברים מקצה העולם ועד קצהו בשעה קלה. וכח רב היה במתניהם להיאבק עם האריות והנמרים אשר קמו עליהם, ויכלו לעקור את ארזי הלבנון על שרשיהם. והיו נשותיהם יולדות להם ששה בנים בפעם אחת, והנולדים קמו מיד על רגליהם והלכו ודיברו בלשון הקודש.

ומעשה היה באשה אחת אשר ילדה בלילה וביקשה את אחד מבניה

22. מעשה בחסיד אחד שקיבל עליו שלא יקבל משום אדם מאומה. היה לו בגד אחד וסדין אחד, ולמרות זאת לא פסק מלעבוד את ה' אפילו רגע, יום אחר יום, עד שבלה הבגד שלו לגמרי.

פעם אחת נגלה אליו אליהו ז"ל בדמות ערבי אחד ועמד כנגדו ואמר לו: רצונך אני אלוה לך שני כספים ותהא נושא ונותן בהם ותחיה. אמר לו: הן. נתן לו שני כספים וקנה חפצים והשתכר בהם, וכך ביום השני וביום השלישי.

לא יצאה השנה עד שהעשיר ושכח את חסידותו ושימוש תפילתו. **אמר לו הקב"ה לאליהו: חסיד אחד היה בעולמי**

משה פרוטה, וזה נוטל עלה ושני עלים, עד שלא נשתייר לו ולא כלום...

ובורא עולם, אב הרחמן, ראה את הקושי העובר על בני דור המבול. הרגיש וחש את פעימות לבם הרודף ולוהט אחר תאוות העולם.

הוא ראה כיצד היצר הרע מפשיל שריולים ויוצא למלחמה נגד כל בני הדור. ראה והביט והבין כי אין סומך...

והקב"ה ריחם עליהם ושלח להם ביד נביאיו (לא ידוע ביד מי, ואולי נח) ואמר להם: ברצוני לעזור לכם, ולכן מוכן אני ליתן לכם את תורת הקדושה - ובזכות עיסוקכם בה תזדככו, ותזכו להינצל מכל רע.

אולם, בני דור המבול סירבו בכל תוקף לקבל את התורה!²³

וירע הדבר מאוד בעיני הקדוש ברוך הוא ויאמר: 'גוזרני שמהיום ואילך יעבדו כל שנה את האדמה. יזרעו, יקצרו, ויעמדו לפני בתפילה, כדי שאמטיר להם גשמים בעתם'. ועדיין לא הענישם הבורא והמתין להם שמא ישובו ומדרכם הרעה.

ובני האדם לא שתו לבם והוסיפו למלא את תאוותיהם ורצונותיהם, ולא זו בלבד אלא הוסיפו חטא על פשע ומילאו את הארץ במעשי זימה ותועבה.

עוד עוון אחר היה בידם שהקפיץ עליהם את הפורענות, שהיו שטופים בגזל. אנשי דור המבול רמאים ערמומיים היו, חוטפים וגוזלים ממון בדרך שאין יכולים להוציאו מהם בדין. כיצד היו עושים? היה הירקן מביא תיבה מלאה ירק למכור בשוק, היו הכל באים אצלו. זה נוטל עלה ושני עלים, פחות

מעין החכמה

שְׂדֵי כִי נַעֲבְדֶנּוּ" (שם פסוק טו) - אלו הקרבנות. ויִמָּה נִזְעֵל כִּי נִפְגַּע בּו" (שם) - זה תפילה.

אמר להם הקב"ה: מי גרם לכם שתאבדו מן הערב של העולם הזה, ומן הבוקר של העולם הבא מפני שלא קיבלתם את התורה! ... (עכ"ל המדרש).

וכתב בילקוט מעם לועז (דברים ד - עמוד תתצ), וז"ל:

"שֶׁאֵל אֲבִיךָ וַיִּגְדֵּךְ וַיְקַנֶּךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ" (דברים לב, ז) - שהם עסקו בתורה ולא נמסרו

23. וזה לשון המדרש (שמות רבה, פרשה ל - אות יג): "מִלֵּךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ" (משלי כט, ד) - אלו ישראל, שנאמר: "וַיֵּאָתֶם תַּחֲיוּ לִי מִמַּלְכַת כְּהִנִּים" (שמות יט, ו). "וַיֵּאֵשׁ תַּרְוֹמוֹת יִהְיֶהֱסָנָה" (משלי כט, ד) - אלו דור המבול שלא היו עושים את הדין...

אמר רבי אחא, ביקש הקב"ה ליתן להם ארבעה דברים: תורה ויסורים ועבודת קרבנות ותפילה - ולא רצו! שנאמר: "וַיֵּאָמְרוּ לֹא סֹר מִמֶּנּוּ" (איוב כא, יד) - אלו היסורים. **"וַיִּדְעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפְצֵנוּ"** (שם) - זה תורה. ויִמָּה

ומכיון שלא רצו להשתנות, קצף ה' מאוד וחמתו בערה בו, ומיד חתם את גזר דינם למחות מעל פני האדמה, כי שונא זימה וגזל הוא ולא יאריך אפו לחוטאים בחטאים מגונים אלו.

ובכל פעם שהתעורר בהם רגש של אכזבה מעצמם, הם ברחו אל התאוות. בכל פעם שהתעורר בלבם הרהור חרטה הם הטביעו אותו בים של תאוות...²⁴

מעין החכמה

לעשות להם עוד, אבל אתה שראית את החפירה ולא רצית להימלט, ינקרו עיניך, ואחר כך יתלו אותך על עץ!

כך הלסטים, אלו הרשעים ההולכים במחשכים. הרשעים הפיקחים מה הם עושים? אומרים: אנו חטאנו למלך, אנה נמלט מדינו? אבל נפתח דרך התשובה, ונבקש רחמים, ונברח ונמלט, וכך עשו. הטיפשים מה הם עושים? רואים דרך התשובה פתוח לפניהם, שפתחו האחרים, ונמלטו מדין שמים, והם אינם רוצים להמלט.

אומר להם הקדוש ברוך הוא: שוטים, אחיכם ברחו ונמלטו באותו דרך של תשובה שפתחו, מה אני יכול לעשות עוד להם. אבל אתם, עיניכם שראו החפירה, דרך התשובה פתוח לפניכם, ולא רציתם להיכנס בתוכו ולנוס ולהימלט - מה כתוב בהם? 'ועיני רשעים תכלינה'. שראו הדרך פתוח, 'ומנוס אבד מנהם' - שלא רצו לנוס ולהמלט. 'ותקוּתם מפח נפש' - לעולם הבא.

כך דור המבול, ראו לנח עושה התיבה, ומתרה בהם בכל יום, וראו אותו נכנס לתיבה - ולא רצו לשוב. אמר הקדוש ברוך הוא: 'ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד מנהם' - שלא רצו לשוב ולנוס מדין, 'ותקוּתם מפח נפש' - שלא יקומו ליום הדין, שנאמר: 'הַרְפָּאִים יִחֻלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנֵיהֶם' (שם כו, ה).

בידי היצר הרע. "בְּהִנָּחַל עֲלֵינוּ גוֹזִים בְּהִפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם" (שם פסוק ח) - דור המבול ודור הפלגה שנאבדו ונפרדו... ואמרו חז"ל (בראשית רבה, פרשה כו - אות ו) על דור המבול: "יָמוּתוּ וְלֹא בִּחְקָמָה" (איוב ד, כא) - ולא בחכמת התורה, **שאם היו עוסקים בחכמת התורה לא היו חוטאים ומי גרם להם שימותו על ידי שלא עסקו בחכמת התורה...**

כי גדול ועצום כחה של התורה להציל את האדם מכל רע...

24. וזה לשון הזוהר (זוהר חדש - פרשת נח דף כח ע"א, בתרגום לעברית):

רבי יוחנן פתח, "וְעֵינֵי רָשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמָנוֹס אָבָד מִנֵּהָם וְתִקְוָתָם מִפָּח נֶפֶשׁ" (איוב יא, כ). משל למה הדבר דומה? לכת לסטים שהיו שודדים בהרים. שמע המלך, ושלח עליהם גייסותיו, ותפסום והניחום במגדל גבוה. והיו בהם פיקחים. אמרו, ידענו בנפשותינו שעשֵׂנו מעשים רעים ולא יכלנו להינצל. מה עשו? חפרו חפירה אחת במגדל, ויצאו וברחו להם. טיפש אחד היה ביניהם, וראה את החפירה, ולא רצה לנוס להימלט.

למחר בא המלך לראות את המגדל ואת הלסטים. ראה את החפירה שעשו ונסו ונמלטו. אמר לזה: שוטה, חבריך ברחו בזו החפירה ונמלטו מדין, מה אני יכול

דורות. מעתה אמיתם ויהיו מצטערים
בגופם ולא ישמחו יומם ולילה'....
והקב"ה הביא עליהם מבול, ובו נמחו
כל הבריות...

ועוד אמר הקדוש ברוך הוא: 'בני האדם
שאננים הם ובוטחים בעצמם כי
נתתי להם חיים ארוכים והם זוכים
לראות בנים ובני בנים חמשה וששה

אסור לברוח מהאחריות

במקום להתמודד עם הקשיים, הם
פשוט ברחו!

חוה החטיאה את בעלה והאכילה אותה
מעץ הדעת, ובעקבות כך שניהם
נענשו וירדו ממדרגתם,²⁵ והנה מציאות
החטא נגרם על ידי טענות שכליות, וכמו

התלמיד סיים את דבריו, ושתק. ידיו
הושטו מאליהם לזוית עינו
ומחו דמעה קטנה. ואז המשיך ואמר:

כשמתבוננים בפרשת בראשית רואים
שהנקודה המרכזית בחטאי
הדורות הראשונים זו הבריחה!

מעין החכמה

ושרה אמנו לפני חוה נחשבת כקוף, כי אצל
חוה האיר הצלם אלקים בתוקף גדול יותר.

וחוה בפני אדם נחשבת כקוף, ואדם בפני
השכינה נחשב כקוף.

וכתבו רבותינו המפרשים שדברי הגמרא
האלו נאמרו אחרי חטא עץ הדעת,
ומכאן למדנו את גודל ותוקף מעלתה העצומה
של חוה, כי אורה בהיר הוא בשחקים.

וזה לשון הגה"ק רבינו יוסף חיים זיע"א (בן
יהודע - ד"ה חוה): 'חוה בפני אדם כקוף
בפני אדם' - הנה אע"ג שאמרו רז"ל אדם
הראשון לא היה יכול להסתכל בפני חוה
אשתו... אין זה סותר לדברי הגמרא כאן. כי
קודם החטא היתה היא גדולה ממנו באור
הפנים, אך אחר החטא כיון שהיא גרמה לו,
נסתלק ממנה אותו אור יופי העליון, ואז
הוא נעשה גדול ממנה בכך...

25. וזה לשון הגמרא הקדושה (בבא בתרא נח.):

'הכל בפני שרה - כקוף בפני אדם. שרה
בפני חוה - כקוף בפני אדם. חוה
בפני אדם - כקוף בפני אדם. אדם בפני
שכינה - כקוף בפני אדם'.

וביאר המהר"ל מפראג זיע"א (נחידושי
אגדות - שם) כך:

הגמרא מדברת על דרגות היופי שהיו
בעולם, ואין כוונת הגמרא על יופי
גשמי אלא על היופי הרוחני, על יופי הנקרא
'צלם אלקים', אשר הוא מתגלה ומאיר
באנשים טהורים וקדושים, כי זהו כלל 'לפי
זיכון החומר - כך מאיר הצלם אלקים'.

ולמדנו אותנו הגמרא ששרה אמנו זיככה
את עצמה כל כך, והצלם אלקים
האיר אצלה בתוקף גדול, עד שכל שאר
הברואים נחשבים לפניו כקוף.

לאחר מכן, בחטאו של קין שוב אנו חווים בריחה. במקום להכיר בחטא הוא מנסה להתחמק ולנער מעליו את האחריות...

ולאחר מכן אנו נפגשים במיליארדי אנשים שחוטאים ופושעים, והקב"ה ברוב רחמיו מנסה להחזיר אותם בתשובה, ובמקום לחזור הם נסים שוב לתהום...

הבריחה הזו מהתמודדות גרמה להם בסופו של דבר להעמיק את 'הבור' שנכנסו לתוכו!

זהו המסר המרכזי שאנו לומדים מפרשת בראשית, 'אסור לברוח! צריך לקחת אחריות על המעשים!' ²⁷

שנאמר בדברי המדרש שהבאנו למעלה (הערה 12): **'בישוב הדעת** באת עליו! -

ואם כן, החזרה בתשובה היתה צריכה להיות תיקון הדעת, הנעשה על ידי בירור שכלי - והנה במקום לשבת עם אשתו יחד, ולעבוד על הבירור השכלי, הוא ברח מהכל והחל לענות את גופו.

ובאמת הבריחה הזו לא הביאה אותה לשום מקום, והראיה שלאחר שנפטר התגלגל ביעקב אבינו, ואז הוצרך לתקן את אותם ק"ל שנים של הבריחה, ולכן התנצל יעקב ואמר (לפרעה): "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פְּרָעָה יָמִי שְׁנֵי מְגֹנִי שְׁלָשִׁים וּמָאתַי שָׁנָה מָעַט וְרָעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיַּי" (בראשית מז, ט) ²⁶...

מעין החכמה

שכן כשמדבר דיבורי אמונה והשגחה פרטית, הרי הוא פרסם את אלקתו יתברך.

בפרט אם יש לאדם יכולת מיוחדת, וכגון שהוא תלמיד חכם שזכה בכתרה של תורה עליו להפיץ במקומו את אור התורה הקדושה בכל יכולתו, ולגלות מתיקות, נעימות, עריבות התורה, ולחבבה על המוני בית ישראל, ה' עליהם יחיו.

או שהוא עשיר ובעל יכולת, ישתמש בכספו להרבות כבוד שמים בעולם, לגלות את אור ה' בעולם, על ידי שותפות נאמנה בהפצת תורה חובקת עולם.

יהודי הגיע לשכונה חדשה שאין בה בית כנסת, אסור לו לומר: 'מה אני מה חיי' - אלא

26. כך כתב הגה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי זיע"א (נחל קדומים - בראשית כח, א).

27. על כל יהודי ויהודיה לדעת שאנו שליחיו של הקב"ה בעולם, והוא בהשגחתו הפרטית מזמן אותנו למקומות ואירועים שבהם הוא רוצה שנפעל.

כאשר אנו מגיעים למקום מסויים, עלינו, כפי כחנו, לפרסם בו את אמיתות מציאותו יתברך והשגחתו הפרטית המתגלה באותו מקום, עת וזמן.

והאמת שלא צריכים לשם כך מאמץ מיוחד או ידיעות נשגבות. מספיק שיהודי לוקח כוס שתיה ומברך בקול נעים 'שהכל נהיה בדברך', או אומר 'ברוך ה', וכל

אסור לברוח מתיקון הנפש!

וכאשר אין רגשותיו מתוקנים הרי הוא טועם טעם מיתה! וכבר היו כמה צדיקים גדולים שהעידו על עצמם שבתחילת ימיהם (קודם שזכו למדרגתם הרוחנית) הם טעמו אלף פעמים טעם מיתה.

והנה כידוע קשה מאוד לתקן את הרגשות,²⁸ ואדם חווה פעם אחר פעם, אכזבות, כשלונות ובזיון.

והוא מרגיש אי נוחות לחיות עם עצמו. ובאמת מי יכול לחיות עם מפלצת!?

שוב השתררה שתיקה! ולאחר כמה רגעים המשיך התלמיד ואמר: ואצל הרביה הרב יורם התחדדו הדברים יותר ויותר.

ואסביר את דברי:

כידוע האדם מורכב מחמשה ממדים שהם: שכל, רגש, מחשבה, דיבור ומעשה. והנה עיקר זירת הקרב בה מתנהלת המלחמה - היא בשדה הרגש.

רגשות האדם הם חווית חייו, ולכן כאשר רגשותיו מתוקנים הרי הוא יכול לטעום טעם עולם הבא בעולם הזה.

מעין החכמה

וכך, במשך שנים ארוכות, זה היה הבית הכנסת היחיד באזור.

'לקחת אחריות' - זה נדרש מכל יהודי!...

28. סיפר הרב יורם זע"א (בצור ירום, ליקוטי אמרים - חלק ג עמוד 198), וז"ל:

יהודי אחד ניגש לרבי ישראל מסלנט ואמר לו: רבי! אני ב"ה סיימתי את כל הש"ס בעיון, ואני עושה סיום ש"ס, אשמח מאוד אם כבוד הרב ישתתף אתנו במסיבה.

אותו האיש היה באמת חריף ובקי, אבל הרב ראה באיזה זלזול הוא מדבר עם מי שפונה אליו, ודוחה אותו כלאחר יד, וגם ראה איך הוא מתייחס לאשתו ומצער אותה, הרב קלט את זה מרחוק. לאחר שהוא עשה את הסיום, הוא עשה פלפול נהדר, הוא סיכם את כל המסכתות בצורה נפלאה, הוא

יקום ויבנה בית כנסת! גם אם יגידו לו שאין אישורים מהעיריה לבנות בנין חדש, לא ילחם נגדם, שהרי צריך לכבד מאוד את ה'רשות', אבל יתאמץ, ינשום עמוק, ויגיד: 'רבותי! בואו נפתח בית כנסת', יאסוף כסף לשם כך, ישכור דירה, יוריד כמה קירות, והנה בית כנסת!

כך ראיתי אצל אבא האהוב שלנו הלכה למעשה. בשנת תשנ"ט נבנתה שכונה חדשה בנתיבות, קראו לה אז 'משכנות ישראל', לא היה שם כלום. לא מכולת ולא מרפאה, לא בית הכנסת ולא מדרשה.

ואבא מארי הגר"מ אברג'ל זע"א אמר: במקום שאין אנשים - היה איש! והוא שכר דירה (והודיע למשכיר שהוא הופך אותה לבית הכנסת), הוריד את הקירות, ופתח בית כנסת. קרא לאחי אהובי הרב חיים יוסף שליט"א, והודיע לו: אתה תהיה הרב של בית הכנסת!

וכך הובא בספרו אמרי נועם (פרשת יתרו - מאמר ד):

התורה הקדושה נמשלה למים וכמו שנאמר: "הוי כל צמא לכו למים" (ישעיה נה, א), כמו שלמים יש כח לגדל ולהצמיח את הזרעים והיבולים שבאדמה אך לא לשנות אותם לדבר אחר. אם זרע האדם זרעים של תפוח - יבואו המים ויגדלו ויצמיחו את הזרעים לעץ תפוחים גדול. אך אם זרע האדם קוצים ודרדרים - יבואו המים ויצמיחו ויגדלו את אותם קוצים, ומקוץ קטן יהפכו לקוץ גדול, אך לא ישנו אותם לפירות מתוקים.

וכמו כן מדתה של התורה הקדושה: לתורה הקדושה יש את הכח לגדל ולהצמיח אך לא לשנות לדבר אחר. ואם יבוא אדם שזרועות בקרבו מדות טובות (כמו אהבה וחמלה ועין טובה) וילמד את התורה - התורה הקדושה תגדל ותצמיח את המדות הטובות שבו ותכפיל אותן בכמות ואיכות גם יחד, בבחינת מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"א): ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

ולכן הוא בורח! בורח מעצמו! בורח מאישיותו!

והרי סוף סוף הוא ירא שמים, ולא יעלה על הדעת שהוא יברח חלילה לזרועות הטומאה: שתיה חריפה, סמים, הימורים וכו'...

אז הוא בורח לתורה...

במקום לעמול ולהתייגע ולתקן את עצמו, להאיר ולהחיות את עולמו הפנימי - עולמו שלו, הוא בורח מהאחריות...

ובאמת לימוד תורה לבד ללא תיקון הרגשות לא רק שלא עוזרת כלל, אלא להיפך, גורמת לאדם להיות מפלצת יותר גדולה!

ותדיר היה רגיל על לשונו של הרב יורם זיע"א, דברי הגר"א זיע"א (אבן שלמה, פרק א - אות יא) שהתורה נמשלה למים (תענית ז). וכמו שהמים מצמיחים מה שיש באדמה, אם יבולים - יבולים, ואם קוצים - קוצים, כך גם התורה מצמיחת ומגדלת באדם מה שכבר יש בו, בין לטוב ובין למוטב, אך לא משנה אותו מרע לטוב.

מעין החכמה

אומר רבי ישראל מסלנט כאשר אדם יודע לשנות רגש אחד, סימן שרוח אלקים בקרבו, כי לא כל אחד יכול לשנות רגש, גם אם יש בו הרבה תורה, בשביל זה צריך הרבה עבודה עצמית, זה מתחיל מכבוד הזולת, ממשיך בכבוד הבית ובכבוד גדולי ישראל.

ביקש מהרב שיגיד דבר תורה, אמר לו הרב 'אני אגיד לך דבר אחד, ראיתי שאתה למדת את כל השי"ס, אבל אני עדיין לא יודע מה השי"ס לימד אותך'. כי את השי"ס אפשר לגמור כמה פעמים, אבל לשנות רגשות כגון מי שהוא כעסן ורגזן, קשה מאוד מאוד.

ואמרו שכל השונה לתלמיד שאינו הגון סופו שיפול בגיהנם והרי הוא כזורק אבן למרקולים (חולין קלג.). וכן פסק הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"ד ה"א):

אין מלמדין תורה אלא לתלמיד הגון נאה במעשיו או לתם, אבל אם היה הולך בדרך לא טובה, מחזירין אותו למוטב ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו, ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש ומלמדין אותו.

והיינו משום שאין בכח התורה לשנות את מדותיו של האדם אלא רק לגדל ולהצמיח את מה שכבר זרוע בקרבו, וממילא אם יבוא תלמיד שאינו הגון וילמד את התורה לא די שלא ישתנה לטובה אלא גם יוסיף חטא על פשע ורשע על רשע. על כן מתחילה מחוייב האדם להשתדל בתיקון מדותיו הרעות ורק לאחר מכן יבוא ללמוד את התורה הקדושה.

זוהי בעצם עיקר ההכנה שצריכה להיות מצידו של כל אחד ואחד מאתנו כדי שנזכה להיות ראויים ללמוד את התורה הקדושה. כל אדם צריך להסיר מליבו את הרוע, האכזריות וצרות העין כלפי הזולת, ואדרבה, לפתח בלב הרגשות טהורות של אהבה, רחמנות וטוב עין כלפי הזולת.²⁹

אך אם יבוא אדם שזרועות בקרבו מדות רעות (כמו שנאה, אכזריות וצרות עין) וילמד את התורה מבלי לתקן קודם לכן את מדותיו - לא תוכל התורה הקדושה לשנות את צורתו אלא רק לגדל ולהצמיח את מה שזרוע בקרבו, ואם קודם שלמד היה בבחינת 'רשע קטן' כעת יהפך להיות 'רשע גדול'.

ואין לך ראייה גדולה וטובה לכך יותר מאשר דואג האדומי, שהיה אחד מגדולי חכמי דורו בתורה (חגיגה טו:), ויחד עם זאת, מברית העולם לא היה בישראל 'רב מרצחים' כמותו, כמסופר בנביא (שמואל-א פרק כב) שרצח במו ידיו ביום אחד שמונים וחמישה כהנים שהיו בנוב עיר הכהנים, וכן את שאר תושבי העיר "מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק" (שם פסוק יט).

והיינו משום שבלבו של דואג היו זרועות מדות רעות ואכזריות מאז ומקדם עוד לפני שהחל ללמוד תורה (ראה חגיגה שם ובפירושו רש"י ד"ה 'טיגא היתה בלבם'), והוא לא טרח לתקן אותן, אלא ישב ללמוד תורה יחד עם מדותיו הרעות. ומכיון שלתורה יש כח רק לגדל אך לא לשנות כנ"ל, לכן לא די שהוא לא השתנה לטובה אלא גם גדל ברשעו ומ'רשע קטן' נעשה ל'רשע גדול'.

ולכן אסרו חז"ל ללמד תורה לתלמיד שאינו הגון במעשיו ובמדותיו

מעין החכמה

מהתלמידים שזכו להסתופף בצילו של הרב יורם זיע"א:

29. ותחילת הכל זה רגש אמיתי לאשתו! ובענין זה סיפר אחד

ואותה זוהמא שפסקה מאתנו בהר סיני היא זוהמת זדון ורוע הלב ושאר מחשבות האון כלפי הזולת, ומי שזוהמא זו עדיין נמצאת בקרבו שמע מינה שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני ויש לחוש לזרעו. וכבר אמרו חז"ל (יבמות עט.): 'שלשה סימנים יש באומה זו - הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים... כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להידבק באומה זו'...

וכל זמן שלא נעשה זאת לא נוכל לזכות באמת לכתרה של תורה.

הלא הרינו הראשוני שהיה לעם ישראל מעצם עמידתם לפני הר סיני, עוד לפני שזכו לקבל את התורה הקדושה, זהו שפסקה זוהמתן (שבת קמו.). ועל כך אנו אומרים בהגדה של פסח: 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה - דיינו, כי בעצם הסרת הזוהמא אשר לה זכינו על ידי עמידתנו לפני הר סיני כבר יש לנו לשמוח עד אין קץ גם לולא קיבלנו את התורה.

עיקר הכל אהבה ויראה

וכך אמר הרב יורם זיץ"א (בצור ירום, ליקוטי אמרים - חלק ד עמוד 7):

בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר - תיקון י דף כה ע"ב) אמרו, שרגשות היראה והאהבה דומים לכנפים, וכאשר עובדים את ה' יתברך מתוך אהבה ויראה כל

והנה - המשיך התלמיד ואמר - העבודה הנפשית היא עבודה ארוכה וקשה, ולעתים האדם מתייאש ממנה!

וצריך לדעת שכאשר זוכים לעורר בלב חשק והתלהבות, זה נותן חוסן נפשי וכח התמדה נפלאה!

מעין החכמה

הרבנית בעומדה בקופה, וכשנגשתי למסור לה את השטר שמעתי את הקופאית אומרת לרבנית: 'חסר לך עוד מאתים שקלים, מיד הבאתי לרבנית ואמרתי לה: 'הרב שלח לך'.

התפלאה הרבנית: 'מאיפה הרב יודע? חזרתי לרב סיפרתי לו שהרבנית

התפלאה מאיפה הרב יודע, הרב ענה לי: 'בעל חייב להרגיש כל מה שעובר על אשתו! נפעם כולי שאלתי: 'הרב אולי זה רוח הקודש? והרב ענה לי: 'שב שב חבל על הזמן זה ביטול תורה'.

זכיתי ללמוד בכולל של מו"ר הרב אברגיל, מושב לימודי היה קבוע בשולחן הסמוך למקומו של הרב, באחד הימים כשהרב שקוע ראשו ורובו בדברי הגמרא הקדושה שלפניו, הרים לפתע את ראשו וסימן לי לגשת, נגשתי, והרב שאלני: 'יש לך כאן רכב? השבתי בחיוב הרב הושיט לי שטר של מאתים שקלים וביקש ממני שאסע במהירות לסופר שם אשתו הרבנית תחי עורכת קניות ואביא לה את השטר. במהירות נסעתי ונכנסתי לסופר, מיד זיהיתי את

אומר רבי חיים מוולאז'ין (נפש החיים, שער ג - פרק ח) "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו'" (דברים ד, לט), 'וידעת היום' - כולם יודעים, א"כ למה הם טועים? כי חסר 'והשבות אל לבבך', כלומר שאין חיבור בין הידיעה שבמוח להרגשת הלב, כמו מכשיר חשמלי, שלמרות שהוא תקין, כל עוד שהתקע שלו לא מחובר לשקע החשמל, הוא לא יפעל כלל.

או דוגמא אחרת האשה בבית רוצה להכין תבשיל לארוחה, היא הכינה את התבשיל ושמה אותו בסיר, ואת הסיר הניחה על הגז, והיא מחזיקה בידה קופסת גפרורים, רק פשוט היא שכחה להדליק את הגפרור, גם אם היא תחכה עד למחרת, הסיר הזה לא יתבשל, למרות שהסיר מוכן ומתובלן, והוא מונח על הגז, ויש גז בבלונים, ויש גפרורים - לא חסר כלום, אלא שהיא שכחה להדליק את הגפרור, בסך הכל מה שחסר בפועל זה רק ניצוץ אחד.

הרבה אנשים כאלה מסתובבים ברחוב; הם מקיימים מצוות, אבל אין להם את הקב"ה, הם פשוט לא מחוברים אליו. כל רגע שאדם לא מחובר לה' הוא חסר חיים, כמו שכתוב: "כי הוא חיך ואורך ימך" (דברים ל, כ). יש ליהודי רק את ה', המציאות היחידה בעולם זה הקב"ה, "אין עוד מלבדו" (שם ד, לה), אין לאדם שום

המעשים שלו פורחים למעלה ונכנסים לפני המלך העליון, הקב"ה.

וזה שאמרו בגמרא הקדושה (פסחים נ.): **'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו'**, שלא הניחו בעולם הזה. שאם אין ללימוד שלו כנפים כיון שלמד בלא אהבה ויראה, הלימוד שלו לא יכול לעלות למעלה. או אפילו אם הוא למד רק עם יראה בלא אהבה או אהבה בלא יראה שאז חסרה לו כנף אחת, גם כן הלימוד שלו לא יכול לעלות למעלה, כי עם כנף אחת אי אפשר לפרוח, אלא צריך את שתיהן ביחד, דחילו ורחימו, ורחימו ודחילו, אלו הכלים שיהודי צריך לייצר.

כל דבר שאדם עושה, עליו לזכור תמיד שה' ניצב עליו, והוא בוחן לבות וכליות ורואה אם עובדו כראוי או שלא כראוי. לכן כותב הרמ"א בשולחן ערוך (אורח חיים, סימן א - סעיף א): **'שויתי ה' לנגדי תמיד' הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים.** אדם צריך לראות כל הזמן את שם הוי"ה ברוך הוא לנגד עיניו, ממילא לא שייך לפגום, ולא שייך לעשות שום טעות, וכמ"ש בזוהר הקדוש (הקדמה דף יא ע"ב): יראה דאיהי עיקרא, למדחל בר נש למאריה, בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין, וכולא קמיה כלא חשיבין - זה המודעות.

קשה לו לקום? הרי בהתחלה הוא היה קם כמו אריה, בשעה שתיים שלש לפנות בוקר הוא היה כבר עומד לצאת מביתו, מה קרה פתאום שקשה לו מאוד להתעורר בזמן לתפילה? אומר הרב שדבר זה מעיד שחסרה בעבודת ה' שלו ההתבוננות, הוא עובד את ה' באופן קצת חיצוני.

כל עבודה שמקורה הוא פנימיות לעולם לא יהיה בה שחיקה, וכל עבודה שהיא מהשפה ולחוץ אחרי זמן מה יהיה בה שחיקה. למשל אדם שיש לו חממה של פרחים שבה השתילים נטועים בארץ ויונקים את הכחות שלהם מהאדמה, תמיד החממה תשאר פורחת ויפה. אבל כשאדם קונה פרחים יפים לכבוד שבת ומניח אותם באגרטל, הם לא יחזיקו מעמד יותר מכמה ימים, מה ההבדל ביניהם? אלא שבחממה הפרחים נטועים באדמה, ולכן כל הזמן הם יונקים כח מחדש, אבל כשהפרחים נמצאים באגרטל אין להם מאיפה לקבל כח, ולכן הם נובלים, כי דבר שאין לו שורש סופו להירקב, אבל כשיש שורש, השורש לא יכזב - זה כללים בעבודת ה'...

התלמיד סיים את דבריו וסיכם: וזו היתה דרכו של הרב יורם זיע"א, לא לברוח מהמציאות של עצמו, אלא חייב לברר ולתקן את מציאותו, לזכות ולהיות אוהב ישראל באמת, וירא שמים בתכלית...

דבר בחיים, גם את עצמו אין לו, אם הוא יהיה מציאות, ה' לא יבוא אליו כלל.

אפילו אם יש לך תחושת גאווה מכך שלמדת תורה - מצבך לא טוב. שהרי אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ח): אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת.

אדם צריך להיות כאין וכאפס, הביטול של האדם זה מה שגורם לו להתחבר לה'. האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב זכו להיות מרכבה לה', בגלל שהם כל הזמן עבדו על הביטול, אברהם אמר: "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז), יצחק פשט צוארו על גבי המזבח, הוא הפקיר את החיים שלו, בלי שום שאלות, למרות שהוא היה בגיל שלשים ושבע, ועדיין לא נשא אשה, בכל זאת הוא לא שאל שום שאלה, הקב"ה אמר לאברהם: "קח נא את בנך" (שם כב, ב), הוא שאל את יצחק אם הוא מוכן לבוא אתו, מיד הוא קם והלך אתו. יעקב בחר האבות אמר: "קטונתי מכל החסדים" (שם לב, יא).

וכשזה לא כך, כשאין מתגלה באדם אהבה ויראה, חשק והתלהבות - הרי הוא נשחק;

לדוגמא אדם מחליט להתחזק בתפילה, יומים שלשה ב"ה הוא הסתדר יפה מאוד, אחר כך הוא מתחיל להישחק לאט לאט, עד שהוא מרגיש שהתפילה היא למשא עליו, מה הסיבה לכך? למה כעת

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הקדושה לשנות את צורתו אלא רק לגדל ולהצמיח את מה שזרוע בקרבו, ואם קודם שלמד היה בבחינת 'רשע קטן' כעת יהפך להיות 'רשע גדול'.
ב. כל יהודי חייב ללמוד תורה בכל יום, אך צריך לקבוע זמן לעבודה נפשית פנימית של לימוד מוסר וחסידות.

בזכות לימוד ספרי המוסר הוא יזכה לתקן את נפשו, ובזכות לימוד תורת החסידות הוא יזכה שיתגלו בנפשו רגשות אהבה ויראה.

ג. יהודי שזוכה שיתגלו בנפשו רגשות אהבה ויראה, לעולם הוא לא יחוה רגש של שחיקה. תמיד יבער לבבו לעבודת בוראו, והוא ירוץ כמו אייל וישתחוה אל מול הדר קדשו, עד שיזכה ויערב לו ידידות אלוקתו מנופת צוף וכל טעם!

א. התורה הקדושה נמשלה למים וכמו שנאמר: "כל צמא לכו למים", וכמו שלמים יש כח לגדל ולהצמיח את הזרעים והיבולים שבאדמה אך לא לשנות אותם לדבר אחר. כך היא גם מדתה של התורה הקדושה:

לתורה הקדושה יש את הכח לגדל ולהצמיח אך לא לשנות לדבר אחר. ואם יבוא אדם שזרועות בקרבו מידות טובות (כמו אהבה וחמלה ועין טובה) וילמד את התורה - התורה הקדושה תגדל ותצמיח את המדות הטובות שבו ותכפיל אותן בכמות ואיכות גם יחד, בבחינת מה שאמרו חז"ל: ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

אך אם יבוא אדם שזרועות בקרבו מדות רעות (כמו שנאה, אכזריות וצרות עין) וילמד את התורה מבלי לתקן קודם לכן את מדותיו - לא תוכל התורה

מאיר העולם

אבינו מו"ר הרב יורם אברג'ל זע"א
עם בנו וממשיך דרכו מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

ס"ז
אסור אמה רחמי א' רבי
אל פיר יסן ט' ע"י
חזני יחזי איל אלהי
רבי ישראל ר"ו
אברא

בס"ד

הילולת הענק

של אבינו מו"ר הרב יורם אברג'ל זצוק"ל

במלאת עשור להסתלקותו, הננו מתכבדים להזמיןכם
לאירוע הענק ומרגש שלא היה כמותו, בו יתכנסו
אלפים לערב של אחדות, תפילה וזיכרון.
מוארי הדרך - ממשיכים את המורשת

בשעה 17:00
(לפני השקיעה)

אולמי ארבע עונות
ברור חיל

יום ראשון
כ"ז תשרי
19.10

הכנסת ס"ת לע"נ אבינו מו"ר הרב יורם אברג'ל זיע"א

תזמורת מיוחדת

סעודת מצווה כיד המלך

שי מיוחד לבאי ההילולה בלבד!

עזרת נשים פתוחה

ברוכים הבאים בשם ה'

יריד העשור

במלאת עשר שנים להסתלקותו, יצאו לאור ספרים חדשים ונדירים מתורתו:

הנהגות ודרכי בעבודת ה',
וכאין מצויים להתיאבדות נפילת הדור

בבזר ירום' על חלק 'שער החוד'
והאמנה מספר התנא

משלים ופנולני חכמה מתוך
שעוריו של אביו מ"ר בצ"א

על חמשה חוששי תורה
שחיבר המקובל האלף כמורה"ר
יוסף הכהן בצ"א

אוצר באוס של מאמרי יראת ה',
על מגילת שיר השירים

סימות שבת קודש של רבינו בצ"א
בתוספת אמונה נפשוה
מצות אחי היום יום

יריד ענק של כל ספרי המאיר לארץ

מהדורות
חדשות גם
לספרים
הותיקים!

פרשת בראשית

כ"ו תשרי ה'תשפ"ו

שבת מברכין החודש

המולד: ליל רביעי בשעה 0:54 8-1 חלקים

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
19:16	18:39	17:46	באר שבע
19:13	18:36	17:46	תל אביב
19:14	18:37	17:44	חיפה
19:19	18:44	17:39	אילת
19:17	18:38	17:49	ירושלים
		17:29	ירושלים 40 דק'

שעורי השבוע

מפי מו"ר הגאון הרב ישראל אברג'ל שליט"א

LIVE

השיעורים מועברים גם בשידור חי בערוצי המדיה של בית המדרש 'המאיר לארץ'

אשדוד שני - כל שבוע בשעה 18:30 ערבית ושיעור

בית הכנסת 'היכל נפתלי', רח' ברוריה 6

אריאל שלישי - כ"ט תשרי 18:30 ערבית ושיעור

בית הכנסת 'בן איש חי', רח' שומרון 1

נתיבות חמישי - כל שבוע בשעה 18:30 ערבית ושיעור

בית המדרש 'המאיר לארץ', רחוב הקציר 666

- מופץ חנים לזיכוי הרבים -

הפצת תורה חובקת עולם

היה שותף

- 08-37-40-200
- בנק מזרחי טפחות,
- סניף 433 קרית גת, חשבון 96556
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'

ערוצי מחלקת המדיה

www.hameir-laarets.org.il

08-37-40-200

המאיר לארץ

08-649-9859 קו המאיר לארץ

חנות המאיר לארץ

shop.hameir-laarets.org.il

08-638-4589

יש לכם מה לספר לנו על המסילות?
כתבו למייל: 3740200@h-l.org.il

מאירים בדרכו

פנינים מדברי אבינו מו"ר הרב יורם אברג'ל ז"ע א"

הכתוב אימר "שיר למעלות אשא עיני אל הקרים" (תהלים קכא, א). דורשים חז"ל: 'אל החורים' (בראשית רבה סח, ב). הרי שהענוה הנכונה היא שהבן יראה כהוריו כחינת 'קרים', פסגה גבוהה לשאף אליה ולהרמות אליה, מודל לחקוי, וסמכות.

תראנו שהגילד ישא תמיד את עיניו אליך! אל תהסס מלהציב גבולות, הבן שלך לא מכיר אף אחד חוץ ממך, אתה אבא שלו והוא מסכים שתעשה לו מה שאתה רוצה!

אדרבה, בתוך תוכו הוא משתוקק שתהיה האבא החזק שלו. אפילו אם הוא קצת נפגע קשאתה מוכיח אותו, לא נורא, זה יעבר תוך יום-יומים, סוף כל סוף אתה אבא שלו והוא אוהב אותך.

(בשיר ירום - על שיר השירים)

מסילות אל הנפש
ב-5 שפות